

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1546. usque ad annum 1549

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1770

VD18 90118529

§. 10. Responsum Pontificis ad Mendoza orationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66608)

licam, ipsamque Religionem in periculum adducere, Ecclesiam scandalis objicere, ejusque statum deformare. Eapropter omnia detrimenda, dissidiaque inde eventura, Pontifici sunt imputanda, cum is, etsi cum capituli periculo malis occurrere teneatur, eorum tamen auctoribus & impense faveat, & fomenta etiam adhibeat. Imperator certe cessante in officio Pontifice, omni conatu, quod sui muneris est, præstabit, uti Cæsarem, Regemque docet, secundum formam a sanctis Patribus sancitam, & de communi omnium assensu stabilitam. His dictis Orator ad Cardinales conversus hæc subiunxit; quandoquidem Pontifex paci Religionis, Unioni Germanicæ, & morum reformationi operam dare recuset, si vos ipsi itidem negligentes fueritis, perinde contra vos æque, atque contra summum Pontificem mox dicta esse intelligenda declaro. His verbis orationem suam absolvit, cum autem nemo quidquam ei reponeret, scriptum, quod in manibus tenebat, eisdem relinquens discessit.

§. X.

Responsum Pontificis ad Mendozæ orationem.

Hunc sermonem Pontifex tacitus ex-
 ceperat, evoluto autem exiguo
 temporis spatio Oratori abeunti per
 Blofium

Sæc. XVI.
 A.C. 1548.

*Pallav. l. c.
 c. 13. n. 2.
 Sleid. l. 20.
 p. 709.*

Sæcul. XVI. Blofium Palladium Fuligensem Episcopum, quem a secretis habuit, admonuit, ut proximum Senatum accederet, responsionem accepturus: Porro interim Legati Pontificii sententias suas circa hanc rem pronuntiatas ad Pontificem transmiserunt, suadentes, ut in translationis negotio ejusmodi sequeretur consilia, quæ magis mitia, magisque reverentiæ Cæsari debitæ consona viderentur, atque Synodum supprimendo saltem aliquid Cæsaris voto indulgeretur, simulque Pontificia dignitas ab eodem impugnata, servaretur illæsa: Igitur Mendoza ad publicum Purpuratorum Senatum die prima Februarii vocatus comparuit, contestatus, quod ideo, ut Pontifici morem gereret, huc venerit: de cetero autem id sui officii minime esset, nec vellet quicquam Domini sui juribus derogare. Postea Palladius responsionem quinquaginta ferme paginis constantem, atque a Paulo Cardinale concinnatam recitavit, cujus summa hæc erat:

Magnum Pontifici, ac Cardinalibus mærorem incussit Cæsarei Legati oppositio, cum hæc pessimi sit res exempli, „ neque „ hæctenus usurpata, nisi ab iis, qui „ vel prorsus obedientiæ jugum excusserunt, vel in ea cæperunt vacillare. „ Verum adeo non Pontifex sibi persuasum

A.C. 1548
*Tau l. 5. n. 1.
 Raynald. hoc
 ann n 26.
 Diar. Conc.
 Trid. & Bon.
 p. 282.*

„ sum habere potest, quod hujus re- Sæcul. XVI.
 „ pugnantiae Cæsar sit auctor, quin- A.C. 1548.
 „ imo ab hac suspitione tantopere alie-
 „ nus est, ut etiam spe fretus vivat, fo-
 „ re, ut Imperator eos, qui legitimam Ec-
 „ clesiae potestatem agnoscere renuunt,
 „ ad officium redigat, eosque pro deli-
 „ cti ratione severe puniat: „ *Minus igitur*
expectari potuisset ejusmodi actio eo tem-
pore, quo Cæsar cum Protestantibus bella
gereret, & de suis, Ecclesiaeque hostibus vi-
ctoriam reportaret, Papæ copiis ingentibus
adjutus: id ergo subsidium longe alium re-
centi parta victoria pietatis fructum prome-
ruiisset, quam ut hujus belli finis initium es-
set adversus Papam contestandi. Nihilomi-
nus solatium postea ex mandatorum lecti-
one supervenit, quod inde ortum habuit, cum
ibi observatum esset, quod a Cæsare tradi-
ta non esset Mendozæ facultas litis in Pon-
tificem movendæ, sed coram Pontifice in Pa-
tres Bononienses, utpote in Conventum,
quem ipse non legitimum existimabat, adeo-
que caussa deferretur a Cæsare ad Pontifi-
cem, tanquam ad Conciliorum, & Eccle-
siae supremum Judicem: neque contra Pon-
tificem contestandi potestas in mandatis con-
tineretur, nisi ad summum, ubi Pontifex
illius caussæ cognitionem nollet admittere,
quod non modo non evenerat, sed ne ipsa
quidem controversia adhuc ad Pontificem de-
lata fuerat: perspicuum igitur est, Orato-
rem

Sæcul. XVI. rem mandati fines fuisse transgressum : Etenim modestissimus Cæsar, cum se læsum a Legatis, & Episcopis Bononiam profectis arbitraretur, non aliud Oratori suo injunxerat, nisi ut ad Pontificem, sacrumque Collegium eos deferret : Orator autem hoc judicio prætermisso, petiit tanquam de jure, ut nulla prius habita causæ cognitione, ipsi Legati, ac longe major pars Tridentinorum Patrum damnarentur, dum contendebat, illorum Decretum pro irrito habendum, quasi a partium studio, non a ratione profectum: quo exemplo nihil præteritis Conciliis repugnantius, nihil futuris perniciosius foret, & multo convenientius fuisset, ut minor pars, quæ Tridenti remanserat, si arbitratur Synodum perperam fuisse translata, excusationes suas, querelasque ad Pontificem mitteret, quas ille perpendisset, perinde atque nunc volebat hujusmodi articulum perpendere, ob æquissimum pii Cæsaris postulatum, ea sinceritate, & æquitate, quæ postea a Palladio exponetur. Poterit itaque Orator perspicere, quam merito Pontifex, Cardinales, omnesque viri probi lætarentur, quod se solutos cernerent eo metu, quem contestationis sonus ipsis incusserat: proinde grates Deo agendæ sunt, eoquod is, dum Cæsar seditiosis consiliis obsidebatur, illi adeo sua ope præsto fuerit, ut non modo hic non consenserit, sed in rectam viam pedem flexerit, ex quo etiam
Oratori

Oratori sui Principis gratia lætitiæ caus- Sæcul. XVI.
 sa suppeteret: quod vero ad ipsum orato A. C. 1548.
 rem attinet, gaudendumve ei, an dolendum,
 ipsius iudicio permittimus. Hoc posito,
 nihil amplius opus est contestationem consu-
 tare, quippe irritam. Veruntamen quoni-
 am ea, quæ per eam opponebantur, si suis-
 sent silentio prætermissa, possent a multis
 vera credi, cum gravi animarum detrimen-
 to, hinc iussit Pontifex, ut earum saluti con-
 sulens, illis distincte responderem. Equi-
 dem universa contestatio eo tendit, ut nimi-
 rum Pontifex negligens, Cæsar diligens in
 celebrando Concilio ostendatur: Porro si O-
 ratoris argumenta solum Cæsaris sedulita-
 tem spectassent, nihil aliud respondere fo-
 ret necesse, nisi gratulandum Ecclesiæ, Deo-
 que gratiæ persolvendæ, quod adeo studio-
 sus Religionis Cæsar ipsi concederetur. At
 Pontificis mens non est, ex obscurata virtu-
 te Cæsaris sibi lucem augere, quod invidi
 foret, nec optat, ut illius pietas minor ef-
 fulgeat, quotidie enim preces Deo fundit, ut
 illustrior reddatur: Verum in eo, quod
 Mendoza jactaverat de Pontificis incuria in
 urgenda Synodo, non gravetur Cæsar po-
 tius audire, quod sicut Pontifex ætate est an-
 tiquior, ita in hac pia voluntate antiquior
 Cæsare fuerit, cum eam semper ostendisset
 adhuc Cardinalis, ac supra ceteros suis de-
 cessoribus significasset, quod testari poterunt
 præcipue Cardinales, illius temporis sibi
 Colla-

Sæcul. XVI. Collegæ: hujusmodi voluntatis veritatem,
 A.C. 1548 Et efficaciam, statim ac eam Sedem ascende-
 rat, comprobavit, cum id negotii primum
 omnium apud Principes promovisset, nulla
 unquam opportunitate prætermiffa, quam
 varia rerum eventa subinde obtulerant. Si
 Mantua, ac Vicentia destinatae a Concilio
 Sedes in irritum cesserunt, id Pontifici neu-
 tiquam imputandum eam ob causam: nec in-
 fectæ rei eventus harum urbium conditionibus
 adscribendus, quasi minus fuissent idoneæ,
 ut eo variae Nationes confluerent, cum in
 comperto sit, eas potius ob locorum commo-
 da, regionumque ubertatem Tridento longe
 præstare. Aliæ insuper intervenerunt caus-
 sæ, ac præsertim bellum inter Christianos
 Principes, potissimum scilicet Concilii obsta-
 culum: qua in re Pontificis studium illius
 convocandi eo magis studio Cæsaris præcel-
 luerat, quod hic, dum sponte, vel invitus
 tot annos hujusmodi bellis Christianos popu-
 los obvolverat, celebrandæ Synodo viam ob-
 struxerit: e contra Pontifex ad pacem per-
 petuo cohortatus, nunquam arma moverit,
 quæ vel minimum tam pium opus obturba-
 rent, nec unquam a statu inter partes me-
 dio recesserit, Et nunquam cum ullo præter-
 quam cum ipso Cæsare fœdus junxerit in eo
 bello, quod supra cetera videbatur viam
 Concilio convocando sternere, ut (sicuti
 Mendoza sua denuntiatione affirmarat) ii,
 quos rationum efficacitas haud permoverat,
 per

per vim cogentur. Verum non est diutius Sæc. XVI.
A.C. 1548.
 insistendum comparationibus, quæ semper in-
 vidiam pariunt, minusque conveniunt. Cum
 ad laudem pietatis spectat, quæ tandem,
 quæcunque sit, tota Deo tribuenda est, quo-
 niam vero novam Pontificis industriam Ora-
 tor expendi jusserat, hanc in rem prorsus sa-
 tis esse videtur, ut is animo revolvat res ab
 eodem per eos annos, quibus Ecclesiam ad-
 ministrat, gestas, ac famæ notas; cum
 in iis ipse animus Religionis studio arden-
 tem facile perspicere possit; ferme enim nul-
 lus præterit annus absque nova Nuntio-
 rum, Legatorumve missione, ut, ubi quid
 affulserat spei ex armorum intervallis, Sy-
 nodi negotium repeteretur, Et ad id ipsum
 stabilis concordia perficeretur, in quo Pon-
 tifex tam ardentem se gesserat, ut ingrave-
 scientium annorum pondus ipsum minime re-
 tinuerit ab imponendo sibi non semel ha-
 rum Legationum labore. Verum quia nihil
 Orator de iis accusaverat, quæ translatio-
 nem præcesserant, nec in ea pariter de Pon-
 tifice, quippe illius ignaro, conquestus fue-
 rat, sed duntaxat de Legatis, qui eam ipso
 inscio peregissent, suasque de Pontifice que-
 rimonia orsus fuisset ex eo, quod hic Epi-
 scopos, qui Tridenti subsisterant, læsisset,
 dato Concilii nomine cætui Bononiensi, hinc
 animadvertat Orator, par itidem præjudi-
 cium (si appellandum ita erat) factum æ-
 que fuisse, Et a Cæsare, Et ab ipso Ora-
 tore,

Sæcul. XVI
A.C. 1548.

tore, quorum uterque postulabat, ut Pontifex Concilium revocaret Tridentum, cum id non posset de alio Concilio intelligi, nisi de tunc jam coactō Bononiæ: neque reprehendendus est Pontifex, quod is, cum Judex sit, Concilium appellaret Conventum illum, in quo de ea dignitate litigabatur: nam liberum est judici, ante latam sententiam voces adhibere a reliquis usitatas, jam vero reliqui plane omnes hoc pacto loquuntur, Concilium fuisse Bononiam translatum. Quinimo, cum eam partem tueri Legati, ac major Patrum numerus viderentur, haud licitum erat judici pendente causa eos eo titulo spoliare: propterea quod in re dubia major pars etiam sanior censenda esset, cum praesertim Legati collatam sibi a Pontifice facultatem habuissent Concilii transferendi: Utrum autem id legitimo ritu peractum fuerit, penes Pontificem judicium est, relicta interim cætui nominis possessione: jam vero quod Orator dixerat, id effectum a Patribus Pontifici addictis: certe cavere debuisset, ne, cum Tridentinos tanquam Pontifici non addictos laudaret, id in ipsis laudaret, unde schismata oriri solent: quod si addictos eos intelligeret, qui jure, vel injuria Pontificias partes tuentur, nullos Papa agnoscit homines sibi addictos, siquidem non alias, nisi Parentis erga Filios, partes sibi retinebat, nec ulla de Pontifice controversia in Concilio ad eam usque diem orta fuerat.

Non

Non alia ergo ratione illos sibi addictos vult. *Sæcul. XVI.*
 nisi qua ipsorum conscientia, ac libertas, *A. C. 1548.*
 quam Legatis supra reliqua commendaverat,
 minime læderetur. Dein argumentatio qua-
 si inexpugnabilis adducta a Mendoza, non
 valet, nimirum, excusari non posse Pon-
 tificis negligentiam in procuranda salute Ger-
 manicæ, eo quod Concilium Tridenti reten-
 tum recusasset, pro quo Cæsar ac Romano-
 rum Rex preces fuderant, & cui Protestan-
 tes se submittere pollicebantur, nam nun-
 quam id absolute fuit repudiatum a Pontifi-
 ce, dummodo cum earum Provinciarum e-
 molumento, & sine aliarum offensione fieret.
 At de hoc ipse Cæsar postea dubitabat, su-
 periorum annorum exemplo permotus, cum
 semel, atque iterum comitia illic indixisset,
 Legatis ad postulantis Germanicæ utilitatem
 eo missis, nec ullus ibi ex Germanis Anti-
 stes, sed soli paucorum Procuratores adfuis-
 sent, cujus rei testis oculatus laudari pote-
 rat ipse Mendoza, ut qui utraque vice tan-
 quam Orator Cæsareus illic intervenerat,
 ac prima vice tum ille, tum ipsius Col-
 legæ noluerant Præsidum patientiam imitari,
 frustra iterum, atque iterum ab his rogati,
 ut ibi remanerent, quo ipsorum exemplo ce-
 teri pertraherentur: altera vero vice com-
 pertum est Mendocæ, quam diuturnam mo-
 ram perpeti oportuerit, antequam opus in-
 choaretur, & quo pacto tandem inceptum
 fuerit ab Episcopis aliarum nationum magis
Hist. Eccles. Tom. XXXIX. Kk distan-

Sæc. XVI. distantium, sed absque Germanis, qui de
A.C. 1548. cetero ad ea, quæ nunc adducuntur ob Cæ-
 saris Victorias, subjectionemque protestan-
 tium, unde aliæ essent temporum conditio-
 nes, in primis opponi posset: si Protestantes
 sinceris animis sese Ecclesiæ submitterent,
 coarctandum ab illis non fuisset Concilium
 certo loco: Lex vetus hoc in genere labora-
 bat sancto Spiritu nondum affuso, ut non-
 nisi in sola Hierosolyma offerre liceret Sacri-
 ficia, sed in lege gratiæ S. Spiritus præ-
 sentia ad unam tantummodo civitatem se-
 neutiquam restrinxit, Et quamquam morbus
 Germaniam invasisset, posset tamen ubique
 locorum de curatione deliberari, quod si se-
 cus foret, inter Danos etiam, inter Go-
 thos, inter Bohemos, ac Brittanos, non
 minus ægrotos, esset Synodus celebranda.
 Insuper consueverat Ecclesia pro hujusmodi
 Conventuum Sede locum statuere commodum
 non accepturis, sed præscripturis medicinam,
 quemadmodum superiorum Conciliorum ex-
 empla monstrant. Ex hujusmodi præscri-
 ptione loci a Germanis habita adimitur ce-
 teris debita libertas; ipsi vero auctoritatem
 minime debitam eligendæ Concilio stationis
 sibi arrogant. Verum hæc dicta sint, non
 ut Germanicæ apta illa gratificatio negetur,
 sed solum ut palam fiat, rem non versari
 in statu denegatæ justitiæ, cui hæc extrema
 remedia contestationis in Pontificem adhiben-
 da essent. Cæterum Papa minime recusat,
 in

in eo Germanicæ votis indulgere, unde nul- Sæc. XVI.
 latenus absque manifesta calumnia responsum A.C. 1548.
 ab eo redditum Cæsaris petitionibus deberet
 appellari, non legitimum, subdolum, ali-
 enum a proposito, simulationibusque ple-
 num; quemadmodum Orator dixerat, qui-
 bus accusationibus responderetur, si capita
 rerum, quas ipse arguebat, explicarent, eo-
 rumque probationes proferrent, sed cum illæ
 solum generatim loquantur, nihil aliud po-
 test ex adverso reponi, nisi ut adjiciatur
 animus ad vetustissimam Ecclesiæ consuetu-
 dinem, atque ipsorum Cæsarium sanctiones,
 observeturque, an ipsis consonent, nec ne, ut
 in Concilio dogmata jam stabilita in contro-
 versiam minime revocentur, nec privati ho-
 mines ad jus suffragii admittantur, & loci,
 capitumque libertati abunde consulatur. Ad-
 jecit equidem Mendoza, cuncta mala even-
 tura Pontificis negligentia tribuenda, Cæ-
 sare vero apud se statuisse illis occurrere,
 suscepta pro suo munere Ecclesiæ tutela.
 His respondetur, quod Pontifex, quantum
 ipsi ope divina per naturæ imbecillitatem licet
 sustinere, nunquam commissurus sit, ut in
 tanti momenti munere negligentia locum si-
 nat: quod si aliter accidisset, quandoquidem
 septies in die cadit justus, minus ipsi de ejus
 negligentia dolendum est, ubi ea vigilantiam
 Cæsaris exacuit ad opitulandum Ecclesiæ,
 dummodo id efficeret ea ratione, quam ex-
 posuerat Orator, hoc est, quatenus intra le-

Sæcul XVI. *gum Ecclesiasticarum fines, Patrumque præ-*
A.C. 1548. *scripta se contineret. Id si præstaret, hu-*
jusmodi contestationibus in posterum opus non
foret, cum speret Pontifex, suam incuriam
nunquam eo progressuram, ut adjutus ipse
industria Caesaris in eo, quod ad diversum
ipsum munus pertinet, eundemque finem spe-
ctat, Christianæ Reipublicæ saluti per sum-
nam tranquillitatem non consuleret. Por-
ro illud unum superesse videtur, cujus intra
limites, si se cohibuisset Orator, nec fuis-
set mandata sibi data transgressus, nec tot
sermonibus, offensionibusque tam copiosam
materiam præbuisset, & certe omnis contro-
versæ argumentum fuisset præcisum. De
cetero minime latet Pontificem, quod in re-
sponso nuper allato potissimum Cæsari dis-
splicuerit consueta hæc formula: Decreta
nunc sancita, vel deinceps sancien-
da recipiantur, cunctaque peragan-
tur juxta normam ab Apostolorum ævo
observatam, si itaque Cæsar suam quoque
sollicitudinem Papæ curis supra alias Eccle-
sias debitis jungere velit, abs dubio tam il-
lustres utriusque labores Ecclesiæ erunt sum-
me proficui. Præterea cum per eam conte-
stationem multæ fuerint allatæ rationes, ir-
ritam, & iniquam translationem affirman-
tes, quæ certe expendendæ sunt, cumque
velit Pontifex omnem operam impendere ad
conservandam unitatem Ecclesiæ, & con-
nectenda ejusdem membra cum capite, quod

est *Iesus Christus*, *causam illam integram* Sæcul. XVI.
A.C. 1548.
ad se avocare statuit, ut eam plano modo,
 Et *absque forensi strepitu recognoscat in Senatu,*
audiatque de illa referentes quatuor Cardinales,
ex variis nationibus delectos, Bellarium Episcopum Parisiensem,
Burgensem, Crescentium, & Polum, inhibitis interea Legatis,
aliisque primariis viris cujusvis conditionis,
sub gravissimarum denuntiatione pœnarum, ne quid novi ea causæ cognitione pendente moverent,
intentarentque, quod eidem cognitioni adversaretur: Iisdem etiam Legatis,
 Et *utrique Episcoporum Cœtui similium interminatione pœnarum præcipiet, ut ad se mittendos curarent aliquot ex ipsis Patribus,*
probitate, literisque præstantes, qui depositis animi offensionibus suas sententias exponerent: cunctos pariter, quorum ea res interest, admonebit, ut intra mensem ab hoc indicto Decreto, aut per se, aut per delegatos viros adsint coram Pontifice, & suas quisque rationes plene proferat, ne quid vero detrimenti Germania interim patiatur, offert Pontifex Nuntios, Legatosque, qui præsentem aliquam curationem eidem Provinciæ adhibeant, quamprimum intelliget, id conditioni temporum accommodatam, & Cæsari, Germanisque gratum futurum: absoluto autem iudicio, si translationem, vel irritam, vel injustam compererit, curam omnem, auctoritatemque impendet, ut Synodus Tridentum revocetur. Utcunque

Sæcul. XVI. autem res accidet, nulli deerit officio, ut in-
 A.C. 1548. clyta, sibi que dilectissima Germanicæ natione
 ad Ecclesiæ unitatem reducatur, pristinum-
 que dignitatis splendorem acquirat, quod
 votis omnibus precatur a Deo.

§. XI.

*Altera Mendozæ Legati con-
 testatio.*

*Pall. l. 10.
 c. 13. n. 11.*

Postquam Blosius hoc Pontificis respon-
 sum perlegerat, pro tuendo in viola-
 bili Cæsaris jure adversus omnia ibi-
 dem contenta rursus Mendoza reclama-
 vit. Ast eidem breviter ita responsum
 est: *Tædio afficitur Pontifex, non quod
 moleste habeat illæsum servari jus omne,
 quod fortasse Cæsari convenit, cum ejus non
 sit mentis, ut quidquam ipsius rationibus
 detrahatur, sed æquum sit, ut Orator pa-
 riter libenter ferat, Pontificis, Sedis Apo-
 stolicæ, ac sacri Senatus jura inviolata per-
 sistere ab ejus iteratis obtestationibus, quibus
 satis erat, apte fuisse responsum coram eo,
 iisdemque Scribis, ac testibus, qui priori i-
 psius contestationi interfuerant, præcipue
 cum ea, quæ a Blosio perlecta erant, talia
 non sint, quæ Mendozæ comprobatione indi-
 gerent, possentue ejusdem inficiatione labe-
 factari.*

§. XII.